

Bij een overzicht van de Nederlanders, op wie deze invloed gewerkt heeft, is wel het eenvoudigst, dat we zooveel mogelijk de tijdsorde volgen. En omdat het ons thans te doen is, niet om dien invloed op zichzelf, maar om zijne doorwerking op de reformatie hier te lande, moeten we onderscheid maken tusschen landgenooten, die na hunne aansluiting bij de Reformatie in den vreemde gebleven zijn, en dezulken die uitsluitend of hoofdzakelijk onder Nederlanders gearbeid hebben.

Van de eerste soort wordt de rij door eene vrouw geopend. Toen Calvijn in Genève kwam, was daar metterwoon gevestigd Marie d'Ennetières, eene adellijke dame uit Doornik, die reeds 15 jaren vroeger het klooster, waarvan zij abdis was, om des geloofs wille verlaten had, en die nu gehuwd was met Antoine Froment, den bekenden prediker en geschiedschrijver van de Reformatie in Genève; in velerlei opzicht eene merkwaardige vrouw, zeer ontwikkeld en geestig, vaardig om te spreken en te schrijven, zelfs nog beter dan haar man, en bezield met ijver om voor de goede zaak te getuigen en te strijden, gelijk zij dan ook bij de reformatie van Genève dapper had meêgedaan. „Wat God ons gegeven en geopenbaard heeft,” schreef zij eenmaal aan de Koningin van Navarra, „dat moeten wij vrouwen, evenmin als de mannen, verbergen of in de aarde begraven.” Later heeft zij van hare welbespraaktheid wel eens een al te ruim gebruik gemaakt, toen zij in 1546 de toga's van de predikanten wilde afgeschaft hebben, en in de gemeente een veldtocht daartegen opende. Zeker waren hare argumenten toen niet zeer logisch; maar zelfs in een woordenstrijd met Calvijn wist zij die zoo handig te gebruiken, dat deze (wat hem anders nooit overkwam) er slechts met eene uitvlucht op kon antwoorden. En toen zij vermaand werd, in de gemeente haren tong meer in toom te houden, vond zij daarin weêr aanleiding om te klagen, dat de vrijheid van spreken door de predikanten belemmerd werd. Toch had zij, toen het er op aankwam, met dezelfde vrijmoedigheid zeer beslist voor Calvijn partij gekozen: toen hij met zijne ambtgenooten in 1538 uit Genève verbannen was, had die Nederlandsche dame zelfs een boekje uitgegeven om hen te verdedigen ²⁷).

In hetzelfde jaar was nog in Genève Andreas Zebedeüs,